

TIIVISTELMÄ PALKON SUOSITUKSESTA ”SKITSOFRENIARYHMÄN PSYKOOSEJA SAIRASTAVIEN KOGNITIIVINEN KUNTOUTUS”

Suositus on hyväksytty Palkon kokouksessa 15.6.2023.

Suosituksen mukaan vaikuttavaksi todettu, strukturoituun menetelmään perustuva, kognitiivinen kuntoutus kuuluu terveydenhuollon palveluvalikoimaan skitsofreniaryhmän psykooseja sairastavien aikuisten ja nuorten hoidossa. Menetelmät on kuvattu suosituksessa.

Vaikuttavilla kognitiivisen kuntoutuksen menetelmillä voidaan kohentaa ja kehittää potilaan kognitiivista toimintakykyä, vahvistaa kompensatiokeinoja, antaa myönteisiä oppimiskokemuksia, kohentaa itsetuntoa ja lisätä aktiivisuutta. Niiden tarjoamiseksi palveluntuottajilla tulisi olla käytettävissään riittävä, yksilöllisten kuntoutustarpeiden huomioimisen mahdollistava, kognitiivisen kuntoutuksen menetelmien valikoima.

Kuntoutuksen suunnittelussa tulisi huomioida potilaan yksilöllinen tarve sekä tavoitteet ja laatia potilaalle räätälöity kuntoutuspolku. Kognitiivisen kuntoutuksen tulisi olla osa muuta hoitoa ja eri interventiot yhdistetty toisiaan tukevaksi kokonaisuudeksi.

Menetelmien vaikuttavuus on tutkimusnäytön perusteella suurempi mikäli: terapeutilla on aktiivinen rooli, interventioon sisältyy kognitiivisten strategioiden kehittämistä sekä toistuvaa harjoittelua ja kognitiivinen kuntoutus sidotaan muuhun kuntoutukseen.

Suositus koskee 12 vuotta täyttäneitä potilaita, joilla on skitsofreniaryhmään kuuluva psykoosi (ICD-10 diagnoosit F20-F29).

Suositus on kohdennettu niille julkisen terveydenhuollon palvelunjärjestäjille, jotka järjestävät skitsofreniaryhmän psykooseja sairastaville potilaille kuntoutusta.

STM051:00/2020
VN/3040/2022

Skitsofreniaryhmän psykoosit heikentävät usein vakavasti potilaan toimintakykyä. Elämänsä jossakin vaiheessa skitsofreniaryhmän psykooseja sairastaa noin 2,3 % väestöstä. Sairaudenkuvalle ovat ominaisia psykoosijaksot, joiden aikana henkilön todellisuudentaju ja usein myös kyky säädellä käyttäytymistään heikentyvät merkittävästi. Skitsofreniaryhmän psykooseja sairastavilla on usein myös muita psyykkisiä oireita, kuten masennusta ja ahdistusta.

Skitsofrenia-ryhmän psykooseja sairastavat ovat haavoittuva potilasryhmä. Palvelujärjestelmän on varmistettava, että kuntoutusta on tarjolla myös näille potilaille yksilöllistä tarvetta vastaavasti. Palveluiden järjestämisessä pitää huomioida se, että kyseessä on pitkäaikainen ja vaihteleva sairaus.

Menetelmiä voidaan pitää turvallisina. Mahdolliset haitat ovat lieviä eivätkä johda pysyviin ja vakaviin haittoihin, kunhan potilaiden jatkokuntoutuksesta huolehditaan.

Palko arvioi, että suosituksesta aiheutuisi julkiselle taloudelle vuosittain korkeintaan noin 3 miljoonan euron kustannus, mikä on alle kahden promillen verran skitsofreniaryhmän psykooseista yhteiskunnalle aiheutuvista kokonaiskustannuksista (varovasti arvioiden lähes 2,1 miljardia euroa vuosittain), mikäli kognitiivista kuntoutusta toteutettaisiin eri puolilla maata samalla laajuudella kuin HUS-yhtymässä tällä hetkellä. Menetelmän käytön laajentamisesta aiheutuva lisäkustannus jäisi todennäköisesti huomattavasti tuottamiskustannuksia pienemmäksi, koska vähemmän vaikuttavan kuntoutuksen tuottamiskustannuksia jäisi syntymättä ja todennäköisesti myös epäsuorat kustannukset (esim. sairaalahoidon tarve potilaiden voinnin kohentumisen myötä ja sairauspäivärahojen määrä potilaiden parantuneen työmarkkina-aseman myötä) pienenisivät.

Suosituksista ja sen valmistelumuistiosta (erillinen dokumentti) ilmenee tarkemmin mm. suosituksen tietopohja, sairauden kuvaus ja niissä on kuvattu tarkemmin suosituksen kohteena olevia menetelmiä sekä niiden vaikuttavuutta.

Tämä on tiivistelmä terveydenhuollon palveluvalikoimaneuvosto Palkon hyväksymästä suosituksesta. Varsinaisen suosituksen ja sen taustamateriaalin löydät Palkon kotisivuilta [valmiiden suositusten sivulta](#).

Kotisivuilta löydät myös tiivistelmän [ruotsin](#)- ja [englanninkieliset](#) versiot.

Palko toimii sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteydessä ja sen tehtävänä on antaa suosituksia terveydenhuollon menetelmien kuulumisesta julkisesti rahoitettuun terveydenhuoltoon. Lisätietoja terveydenhuollon palveluvalikoimasta voit lukea [Palkon kotisivuilta](#).